

A R A Ş T I R M A M A K A L E S İ / R E S E A R C H A R T I C L E

DOI: 10.52122/nisantasisbd.1346896

DENETİM BEKLENTİ BOŞLUĞU; NEDENLERİ, SONUÇLARI VE BOŞLUĞUN KAPATILMASINDA DENETÇİLERİN ROLÜ

Dr. Hasan YALÇIN*

* Crowe HSY Managing Partner.

e-posta: hasan.yalcin@crowe.com.tr

ORCID 0000-0002-9108-6246

ÖZ

Denetim beklenti boşluğu, kamuoyunun denetçilerden beklentileri ile denetçilerin fiili performansı arasındaki farkı ifade eder. Denetim beklenti boşluğu, zaman içinde gelişen uzun süredir devam eden bir sorundur. Denetim sürecinin anlaşılabilmesi, denetçilerin sorumluluklarına ilişkin yüksek beklentiler ve denetim standartlarının ve düzenlemelerinin sınırlı kapsamı gibi faktörler bu boşluğa katkıda bulunmuştur. Denetim beklentisi boşluğunun tarihsel bağlamı, denetimin bir meslek olarak ortaya çıkışına ve denetim standartlarının ve düzenlemelerinin geliştirilmesine kadar izlenebilir. Ancak, Uluslararası Denetim Standartlarının getirilmesi, denetim uygulamaları ve tekniklerindeki iyileştirmeler ve düzenleyici ortamdaki değişiklikler yoluyla bu boşluğu kapatmak için çaba gösterilmiştir. Denetçilerin bağımsızlığı ve nesnelliklerine ilişkin beklentiler ve muhasebe mesleğine yönelik kamu güvenini şekillendiren kurumsal skandalların etkisiyle, denetçilerin kamuoyu algısı ve rolleri de denetim beklentisi açığına çok önemli bir rol oynar. Denetçiler, kurumsal yönetimde, finansal raporlamanın doğruluğunu sağlamada, suistimali ve suistimali tespit etmede ve paydaş güvenini sağlamada önemli bir role sahiptir. Ancak, ticari işlemlerin karmaşıklığı, bilgi ve kanıtlara sınırlı erişim ve denetim verimliliği ile uyumluluğu dengeleme ihtiyacı gibi zorluklarla karşı karşıyadırlar. Denetim beklentisi boşluğunu kapatma çabaları, denetim eğitim ve öğretimini geliştirmeyi, denetim standartlarını ve düzenlemelerini güçlendirmeyi ve denetçiler ile paydaşlar arasındaki iletişim ve şeffaflığı iyileştirmeyi içerir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe denetimi, denetim beklenti boşluğu, denetim standartları

Jel Kodları: M40,M41.

AUDIT EXPECTATION GAP; CAUSES, CONSEQUENCES, AND THE ROLE OF AUDITORS IN CLOSING THE GAP

ABSTRACT

The audit expectation gap represents the difference between the expectations of the public from auditors and the actual performance of auditors. The audit expectation gap is a long-standing problem that has developed over time. Factors such as a lack of understanding of the audit process, high expectations regarding auditors' responsibilities, and the limited scope of auditing standards and regulations have contributed to this gap. The historical context of the audit expectation gap can be traced back to the emergence of auditing as a profession and the development of auditing standards and regulations. However, efforts have been made to bridge this gap through the introduction of International Standards on Auditing, improvements in auditing practices and techniques, and changes in the regulatory environment. Public perceptions and roles of auditors also play a crucial role in the audit expectation gap, driven by expectations for auditor independence and objectivity, and by corporate scandals that shape public trust in the accounting profession. Auditors have an important role in corporate governance, ensuring the accuracy of financial reporting, detecting fraud and misconduct, and building stakeholder confidence. However, they face challenges such as the complexity of business transactions, limited access to information and evidence, and the need to balance audit efficiency with compliance. Efforts to bridge the audit expectation gap include improving audit education and training, strengthening auditing standards and regulations, and improving communication and transparency between auditors and stakeholders.

Keywords: Auditing, auditing expectation gap, auditing standards

Jel Codes: M40, M41.

Geliş Tarihi/Received: 21.08.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 21.09.2023

Yayın Tarihi/Printed Date: 20.10.2023

Kaynak Gösterme: Yalçın, H., (2023). "Denetim Beklenti Boşluğu; Nedenleri, Sonuçları Ve Boşluğun Kapatılmasında Denetçilerin Rolü". *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı(11) 127-141.

GİRİŞ

İlk olarak 1974'te Liggio tarafından ortaya atılan denetim beklenti boşluğu kavramı, halkın bir denetimden bekledikleri ile denetçilerin makul olarak sağlayabilecekleri arasındaki farkı ifade etmek için kullanılır (Deepal ve Jayamaha, 2022). Denetim beklenti boşluğu, bir denetimin amaçlanan rolüne ilişkin farklı algılardan ve kamuoyunun beklentilerinden kaynaklanır (Olojede, vd. 2020). Diğer ifadesi ile beklenti açığı, denetçilerin görevleri ve mali tabloların iletildiği mesajlar hakkında denetçiler ve kamuoyunun farklı inançlara sahip olduğu noktada ortaya çıkmaktadır (Koh ve Woo, 1998). Denetçiler, mali tabloların gerçeğe uygun sunumu hakkında görüş bildirmekle yükümlüken, kamuoyu genellikle denetçilerden bütün hileleri tespit etmelerini ve mali tablolarda açıklanan tüm bilgilerin doğruluğu konusunda güvence vermelerini beklemektedir. Beklentilerdeki bu tutarsızlık, paydaşlar arasında yanlış anlamalar ve memnuniyetsizlik yaratabilir ve bu durum ise denetim mesleğine olan güvenin kaybolmasına neden olabilir.

Denetim beklenti boşluğunun ele alınması, denetim mesleğinin güvenilirliğinin ve etkinliğinin sürdürülmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Mali tablo kullanıcılarının beklentileri, genellikle denetçilerin makul olarak sağlayabileceklerini makul güvence tanımını aşığı için, denetim beklentisi boşluğu varlığını uzun yıllardır devam ettirmektedir (Quick, 2020). Bu yönü ile boşluk her ne kadar 1970'li yıllarda kavramsallaştırılmış olsa da varlığı ve gelişimi denetimin kavramının ilk günlerine kadar uzanır. Bu yönü ile denetim beklenti boşluğu uzun yıllar birçok bilimsel araştırmanın konusunu oluşturmuş ve bu araştırmalarda boşluğun nedenlerinin ve sonuçlarının anlaşılması sağlanarak boşluğun kapatılması için önerilerde bulunulmuştur (McEnroe ve Martens, 2001). Yine muhasebe mesleği, sorunu ele alarak bu boşluğu kapatmak için çeşitli önlemler almaya çalışmıştır (Humphrey, vd. 1992). Ancak bu çabalara rağmen, denetimdeki beklenti boşluğu bugün bile hala varlığını sürdürmektedir. Bu durum ise denetçiler ile mali tablo kullanıcıları arasındaki bu boşluğun kapatılması için diyalogların kurulmasını ve bu amaca yönelik araştırmaların artırılmasını zorunlu kılmaktadır (Deepal ve Jayamaha, 2022).

Denetim sürecinin anlaşılmaması, sınırlı denetim kapsamı, denetçiler ve paydaşlar arasındaki iletişim sorunları, yasal ve düzenleyici çerçeve ve medya ve kamuoyu algısı dahil olmak üzere çeşitli faktörler denetim beklentisi boşluğuna katkıda bulunmaktadır. Bu makalede öncelikle beklenti boşluğunun nedenleri incelenmiş daha sonra sırasıyla, beklenti boşluğunun sonuçları, beklenti boşluğunu azaltmaya yönelik uygulamalara ve denetim boşluğunun kapatılmasında denetçinin oynayacağı role yer verilmiştir. Sonuç bölümünde ise, beklenti boşluğunun ilişkiler üzerindeki etkisi, beklenti boşluğunu azaltmanın önemi açıklanmıştır. Çalışmanın kısıtı; beklenti boşluğunun ölçümüne yönelik ampirik çalışmaya verilmemesi, kavramsal boyutta denetim boşluğu kavramının incelenmesidir.

1. Denetim Beklentisi Boşluğunun Tarihsel Bağlamı ve Nedenleri

Denetim beklenti boşluğu, denetimin bir meslek olarak ortaya çıkışına kadar izlenebilen tarihsel bir bağlama sahiptir. Denetim, mali tabloların bağımsız olarak doğrulanması ihtiyacına ve ticari işlemlerin artan karmaşıklığına bir yanıt olarak gelişmiştir. İşletmeler genişleyip daha karmaşık hale geldikçe, finansal bilgilerin doğru ve güvenilir olduğuna dair bir güvence talebi oluşmuştur. Bunun paralelinde denetçilere görevlerini yerine getirirken rehberlik edecek denetim standartlarına ihtiyaç duyulmuş ve gelişmeler ve düzenlemeler bu paralelde yön bulmuştur (Pandit ve Baker, 2021). Denetim standartlarının ve düzenlemelerinin gelişimi, denetim beklentisi boşluğunun giderilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Uluslararası Denetim Standartlarının (UDS) tanıtılması, dünya çapında denetim uygulamalarının tutarlılığını ve kalitesini artırmada çok önemli bir adım olmuştur (Fotoh, ve Lorentzon, 2020).

Denetim beklentisi boşluğu, halkın denetçilerden beklentileri ile denetçilerin fiili performansı arasındaki farkı ifade eder (Koh ve Woo, 1998). Bu açığı etkili bir şekilde ele almak ve kapatmak için beklenti boşluğunun varlığının arkasındaki nedenleri anlamak önemlidir (GoCardless, 2020). Bu boşluğun oluşumu asgari yasal düzenlemeler ile kamu beklentileri arasındaki çelişki de dahil olmak üzere çeşitli faktörlerden kaynaklanabilir. Yine bu boşluk, denetim

standartlarının karmaşıklığı ve denetim sürecinin kendisinin sınırlamaları dahil olmak üzere çeşitli faktörlerden dolayı ortaya çıkabilir. Bu boşluğu kapatmak, denetim mesleğine olan kamuoyu güvenini sürdürmek ve finansal raporlamanın bütünlüğünü sağlamak için önemlidir (Akther ve Xu, 2020).

Denetim sürecinin kamuoyu tarafından anlaşılmasında denetim beklentisi boşluğunu oluşturan önemli faktörlerden birisidir. Denetçilerin yapabilecekleri ve yapamayacakları hakkındaki yanlış anlamalar, gerçekçi olmayan beklentilere yol açabilir (Yıldız ve Bulut, 2017). Bu anlayış eksikliği, denetçilerin rolü ve sınırlamaları hakkında yanlış kanılara yol açarak, halkın beklentileri ile denetçilerin sunabilecekleri arasında bir boşluk oluşmasına neden olabilir. Bu bilgi boşluğu, denetim sürecinin prosedürleri ve sınırlamaları hakkında farkındalık eksikliğinden de kaynaklanabilir (Olojede, vd. 2020).

Denetim standartlarının ve düzenlemelerinin sınırlı kapsamı, denetim beklentisi boşluğuna katkıda bulunan diğer bir faktördür. Denetim standartları, denetçilerin izlemesi gereken yönergeler sağlar, ancak denetim sürecinin tüm yönlerini kapsamayabilir. Örneğin mevcut denetim kapsamı, kamuoyunun ortak beklentisi olan suiistimal tespitini içermeyebilir (Kamau, 2022). Kamu genellikle denetçilerden, her türlü hile hata ve mali yanlış beyanları tespit etmesini ve önlemesini beklemektedir (Koh ve Woo, 1998). Denetimler, mali tabloların önemli yanlışlıklar içermediğine dair makul güvence sağlamaya odaklanır, ancak tüm hataların veya hilelerin tespit edilmesini garanti etmemektedir.

Denetçiler, mutlak güvenceye değil, makul güvenceye dayalı bir görüş sunar. Bu husus önemli yanlış beyanların bulunmadığını garanti edemeyecekleri anlamına gelir. Bununla birlikte, menfaat sahipleri, denetçilerin bir şirketin mali durumunu ve operasyonlarını her yönüyle incelemesini bekleyebilir. Denetçilerin birincil rolü, finansal tabloların bağımsız ve nesnel bir değerlendirmesini yaparak, herhangi bir önemli yanlışlık veya hatayı vurgulamaktır. Denetçilerin sorumlulukları mesleki standartlar ve yönetmeliklerle tanımlanmıştır ve mali tabloların doğruluğunu veya eksiksizliğini garanti etmezler (Kamau, 2022). Denetçilerin, yönetmelikler ve kanunla tanımlanan özel sorumlulukları ile rolü bulunmaktadır ve halkın bu sorumlulukları gerçekçi bir şekilde anlaması önemlidir (Olagunju ve Leyira, 2012). Denetçilerin rolünün ve sınırlamalarının açıklığa kavuşturulması, kullanıcıların beklentilerinin yönetilmesine ve denetim beklenti boşluğunun azaltılmasına yardımcı olabilir (Olojede vd. 2020). Denetim kapsamını hile tespiti gibi alanları içerecek şekilde genişletmek, denetim beklentisi açığını daraltmaya yardımcı olabilir (Kamau, 2022). Denetçiler ve paydaşlar arasındaki yetersiz iletişim ve anlayışta denetim beklentisi boşluğunun oluşmasına neden olur. Denetimlerin kapsamı ve sınırlamaları hakkında şeffaflığı ve iletişimi artırmak, kullanıcı beklentilerini yönetmeye ve denetim beklentisi boşluğunu kapatmaya yardımcı olabilir (Hoogwerf, 2019).

Denetimin karmaşık doğası, kamuoyunun denetçilerin ne ölçüde güvence sağlayabileceğini anlamasını zorlaştırabilir. Ayrıca, yüksek profilli kurumsal skandallar ve finansal raporlama başarısızlıkları, genellikle medyada geniş yer bulur ve bu durum, denetçilerin bu tür olayları tespit etmesi ve önlemesi gerektiğine dair gerçekçi olmayan beklentiler yaratabilir. Denetçilerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda kamuoyunun belirli beklentileri vardır. Denetçilerin mali tabloları değerlendirirken yansız ve tarafsız olmaları ve bir kuruluşun mali sağlığı hakkında doğru ve güvenilir görüş vermeleri beklenir. Bununla birlikte gerçeklik her zaman bu beklentilerle uyumlu olmayabilir ve bu da denetim beklenti boşluğu olarak bilinen duruma yol açabilir. Diğer potansiyel nedenler arasında kurumsal başarısızlıklar, zayıf mevzuat, yetersiz kaynaklar ve sınırlı hükümet müdahalesi ile mesleğin kendi kendini düzenlemesi sayılabilir (Olojede vd. 2020; Kamau, vd. 2023).

2. Denetimde Beklenti Boşluğunun Sonuçları

Denetim beklenti boşluğunun bir bütün olarak genel ekonomik yapı üzerinde de olumsuz etkileri bulunmaktadır (Koh, vd. 1998). Bu etkilerden birisi finansal raporlamaya duyulan güvenin aşınmasıdır. Beklentiler arasındaki kopukluk mali tabloların doğruluğu ve güvenilirliği konusunda şüphecilğe ve güvensizliğe yol açabilir. Bu güven erozyonu, bilinçli kararlar almak için finansal bilgilere güvenen yatırımcılar, alacaklılar ve diğer paydaşlar için geniş kapsamlı sonuçlara sahip olabilir (Akther ve Xu, 2020).

Yatırımcılar şirketlere yatırım yapmaktan çekinebilir, bu da sermaye akışının ve ekonomik büyümenin azalmasına yol açabilir (AICPA, 1993). Ayrıca beklenti boşluğunun yarattığı belirsizlik ve güvensizlik finansal piyasalarda istikrarsızlık yaratabilir. Bunun ekonomi genelinde, istihdam daralması, piyasa mekanizmasının yavaşlaması ve genel ekonomik istikrarın bozulması gibi olumsuz etkileri olabilir (Kumari ve Ajward, 2023).

Kamuoyunun denetçilere ve muhasebe mesleğine duyduğu güven ve itimat, finansal piyasaların etkin bir şekilde işlemesi için esastır. Hissedarlar, mali tabloların doğruluğu ve güvenilirliği konusunda güvence sağlamak için denetçilere güvenirlirler (Olojede, vd. 2020). Ancak, hissedarların denetim sürecine ilişkin beklentileri, denetçilerin gerçek sorumlulukları ve sınırlamaları ile örtüşmediğinde beklenti boşluğu ortaya çıkar (Heltzer ve Mindak, 2022). Bu durum da hissedarlar şirketlere yatırım yapmaktan çekinebilir veya denetçilerden ve denetledikleri şirketlerden ek şeffaflık ve hesap verebilirlik talep edebilir (Akther ve Xu, 2020).

Enron ve WorldCom skandalları gibi kurumsal skandalların, kamuoyunun denetçi algısı ve rolleri üzerinde önemli bir etkisi olmuştur (Olojede, vd. 2020). Bu yüksek profilli mali dolandırıcılık ve kötü yönetim vakaları, denetim sürecinin sınırlamalarının altını çizmiş ve denetçilerin hileli faaliyetleri tespit etme ve önlemedeki etkinliği hakkında soruları gündeme getirmiştir (Erdoğan, 2018). Bu durumda halkın denetçilere ve muhasebe mesleğine olan güvenini önemli ölçüde sarsmıştır (Cohen, vd. 2017).

Bir şirketin yönetimi ve yönetim kurulu da denetim beklenti boşluğundan etkilenir. Şirketin mali tabloları ve iç kontrollerinin bağımsız bir değerlendirmesini sağlamak için denetçilere güvenirlirler (Yusuf, 2022). Ancak, beklentileri ile denetçilerin gerçek performansı arasında bir boşluk varsa, bu yanlış anlamalara ve çatışmalara yol açabilir. Bu süreç, karar verme ve yönetim süreçlerinde aksamalar yaratabilir (Brennan, 2006). Bununla birlikte denetim beklentisi boşluğunun yasal ve düzenleyici etkileri vardır. Paydaşlar, denetçilerin sorumluluklarını yerine getirmediğine inanırlarsa yasal yollara başvurabilirler, bu da yasal sisteme daha fazla yük bindirebilir ve potansiyel olarak denetçilerin ve denetim firmalarının itibarına zarar verebilir (Stevenson, 2019). Düzenleyici kurumlar, beklenti boşluğunu kapatmak amacıyla denetçiler üzerinde daha katı düzenlemeler ve gözetim uygulayabilir (Fotoh ve Lorentzon, 2020). Artan inceleme ve potansiyel yasal sonuçlar, denetçiler için zorlu bir ortam yaratabilir ve görevlerini etkili bir şekilde yerine getirme becerilerini etkileyebilir.

3. Denetimde Beklenti Boşluğunun Kapatılmasına Yönelik Uygulamalar

Denetim beklenti boşluğunu kapatmak için denetçiler, düzenleyiciler ve paydaşlar arasındaki iş birliğini geliştirmek çok önemlidir. Bu iş birliği, beklentileri uyumlu hale getirmeye yardımcı olabilir ve tüm tarafların denetim süreci ve sınırlamaları hakkında net bir anlayışa sahip olmasını sağlayabilir (Deepal ve Jayamaha, 2022). Denetçiler, açık ve sürekli iletişim kurarak, beklenti boşluğuna katkıda bulunabilecek her türlü yanlış anlamaları ele alabilirler (Franzel, 2016). Düzenleyiciler, denetim uygulamaları için net yönergeler ve standartlar belirlemede hayati bir rol oynayabilirken, paydaşlar ise genel denetim sürecini iyileştirmek için değerli bilgiler ve geri bildirimler sağlayabilir. Bu kilit paydaşlar birlikte çalışarak boşlukları doldurabilir, denetimlerin etkinliğini artırabilir ve finansal raporlama sistemine olan genel güveni artırabilirler (Koh ve Woo, 1998).

Dış denetçiler iletişimi geliştirebilir ve rolleri ve sorumlulukları hakkında daha net açıklamalar sağlayabilir. Denetçiler sürekli mesleki gelişim ve eğitim yoluyla bilgi ve becerilerini geliştirebilirler. Kamuoyunu ve mali tablo kullanıcılarını denetim süreci hakkında eğitmek, beklentilerini yönetmeye ve açığı kapatmaya yardımcı olabilir, bu da denetim hizmetlerinin daha iyi anlaşılmasına ve kullanılmasına yol açar (Mansur ve Tangl, 2018).

Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB), paydaşların gelişen ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlamak için denetim standartlarını geliştirmek ve güncellemek için çalışmaktadır (Heltzer ve Mindak, 2022; Erdoğan, 2018). Denetim standartlarını ve yönergelerini geliştirmek denetim beklentisi açığını gidermek için alınabilecek düzenleyici önlemlerden birisidir (Yıldız ve Bulut, 2017). Denetim standartlarının ve düzenlemelerinin güçlendirilmesi, denetim beklentisi açığını kapatmada önemli bir adımdır. Titiz ve kapsamlı

denetim standartlarının uygulanması, denetçilerin sorumluluklarını ve onlara yüklenen beklentileri netleştirmeye yardımcı olur (AICPA, 1993; Ruhnke ve Schmidt, 2014)). Denetim standartlarını ve yönergelerini geliştirerek, denetçiler paydaşların beklentilerini karşılamak ve gerekli olan ile gerekli olduğu algılanan arasındaki boşluğu kapatmak için daha donanımlı hale gelmektedir (Franzel, 2016).

Beklenti boşluğunu gidermeye yönelik bir diğer düzenleyici önlem, denetçi bağımsızlığını ve nesnellliğini güçlendirmektir. Denetçinin bağımsızlığı, halkın denetim sürecine olan güvenini ve güvenini sürdürmede çok önemlidir. Denetçilerin müşterilerinden bağımsız olmaları, mali tablolar hakkında tarafsız ve objektif görüşler verebilmelerini sağlamaktadır. Bu kapsamda düzenleyici kurumlar, denetim komitelerinin bağımsız yöneticilerden oluşması gerekliliği gibi denetçi bağımsızlığını artırmaya yönelik kurallar ve düzenlemeler uygulamaktadır (O'Connor, 2006). Denetçiler, algılanan bağımsızlığı koruyarak ve kullanıcılarla iletişimi geliştirerek denetim beklentisi açığını azaltabilir ve denetim sürecine güven aşılayabilir (Akther ve Xu, 2020).

Denetim uygulamalarının sürekli olarak izlenmesi ve iyileştirilmesi, denetim beklentisi açığını kapatmada önemli bir adımdır. Denetçiler, sürekli eğitim ve profesyonel gelişime yatırım yaparak, paydaşların değişen beklentilerini karşılayacak donanıma sahip olmalarını sağlayarak beceri ve bilgilerini geliştirebilirler (Olojede, 2020). Veri analitiği gibi teknolojik gelişmelerden yararlanmak, denetim kanıtlarının yeterliliğini ve denetimlerin genel verimliliğini ve etkinliğini artırabilir (Fotoh ve Lorentzon, 2020).

Finansal raporlamada şeffaflığı ve hesap verebilirliği teşvik etmek, denetim beklentisi açığını kapatmak için hayati öneme sahiptir. Açık ve kapsamlı mali raporlama, paydaşların bilgiye dayalı kararlar almasını sağlar ve denetim sürecine duyulan güveni artırır. Düzenleyiciler ve standart belirleyiciler, sağlam raporlama çerçevelerinin oluşturulmasında ve muhasebe standartlarına uygunluğun sağlanmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Ek olarak denetçiler, finansal tablolar hakkında açık ve tarafsız görüşler sunarak, olası riskleri veya endişeleri vurgulayarak şeffaflığa katkıda bulunabilirler (Koh ve Woo, 1998). Ayrıca, kurumsal hesap verebilirliği ve sorumlu yönetim uygulamalarını teşvik etmek, denetim sürecine olan güveni ve inancı besleyerek beklenti boşluğunun giderilmesine yardımcı olabilir (Shbeilat, vd. 2017). Denetçiler, şeffaflığı ve hesap verebilirliği teşvik ederek beklenti boşluğunu doldurabilir ve denetim sürecinin paydaşların beklentileriyle uyumlu olmasını sağlayabilir.

Kurumsal yönetim uygulamalarının iyileştirilmesi, denetim beklentisi boşluğunun giderilmesine yardımcı olabilecek başka bir düzenleyici tedbirdir. Kurumsal yönetim mekanizmaları, finansal raporlamanın bütünlüğünün ve şeffaflığının sağlanmasında hayati bir rol oynamaktadır. (Alaraji, 2017). Etkili iç kontroller, bağımsız yönetim kurulu gözetimi ve şeffaf finansal raporlama gibi güçlü kurumsal yönetim uygulamaları, beklenti boşluğunu daraltmaya yardımcı olabilir (Nyor, vd. 2016). Düzenleyici kurumlar kullanıcı ihtiyaçları ile denetim beklentileri arasındaki boşluğu kapatmak için iyi kurumsal yönetim uygulamalarının teşvik edilmesinde ve uygulanmasında çok önemli bir rol oynayabilir (Olojede, vd. 2020; AICPA, 1993).

4. Denetim Beklenti Boşluğunun Kapatılmasına Denetçilerin Rolü

Denetim mesleği, yerine getirilmesi zor olan ve farklı paydaşların beklentilerini karşılamanın zorluğunu vurgulayan çok görevli ve çok beklentili bir meslektir (Olojede, vd. 2020) Denetçilerin, çalışmalarında metodik, objektif ve analitik davranarak mesleki hünelerini göstermeleri ve çalışmalarının sonuçlarını paydaşlara etkili bir şekilde iletmeleri beklenir. Bu bağlamda denetim beklentisi boşluğu, denetim mesleğinde uzun süredir endişe ve tartışma konusu olmuştur. Bu boşluğu kapatmak ve denetçinin rol ve sorumluluklarına ilişkin kamu anlayışını geliştirmek için çaba gösterilmiştir (AICPA, 1993).

Denetçiler beklenti boşluğunu doldurmada hayati bir rol oynamaktadır. Denetim süreci boyunca iletişimi ve şeffaflığı geliştirerek paydaşların beklentilerini yönetmeye ve uyumlu hale getirmeye yardımcı olabilirler (Mansur ve Tangl, 2018). Denetçiler, algılanan bağımsızlıklarını ve bütünlüklerini koruyarak, halkın mesleğe olan güvenini ve denetim raporlarının güvenilirliğini artırabilir (Akther ve Xu, 2020). Denetim komiteleri ayrıca denetim süreci, şirket yönetimi ve dış

paydaşlar arasında bir köprü görevi görerek beklenti boşluğunun giderilmesinde önemli bir role sahiptir. Nihayetinde, denetçilerin beklenti boşluğunu kapatma çabaları, finansal bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılamada denetim mesleğinin genel etkinliğine ve uygunluğuna katkıda bulunur (Okafor ve Otor, 2013).

4.1. Gerçekçi beklentiler belirlemede denetçilerin rolü

Denetçilerin kilit rollerinden biri, denetimlerin sınırlamalarını paydaşlara iletmektir. Denetçiler, denetimlerin sınırlarını net bir şekilde ileterek gerçekçi beklentiler belirleyebilir ve paydaşların çalışmalarının sınırlarını anlamalarına yardımcı olabilir. Bu şeffaflık, paydaşların beklentilerini yönetmek ve denetçilerin neyi sağlayıp neyi sağlayamayacağını net bir şekilde anlamalarını sağlamak için esastır (Olojede, vd. 2020).

Denetçilerin, denetimlerin sınırlamalarını bildirmenin yanı sıra, paydaşları denetim süreci hakkında eğitme sorumluluğu da vardır. Birçok paydaş, denetimin inceliklerine aşina olmayabilir ve denetimlerin ayrıntı düzeyi ve kapsamlılığı hakkında gerçekçi olmayan beklentilere sahip olabilir (KPMG AU, 2020). Denetçiler, paydaşların denetim sürecini net bir şekilde anlamalarını sağlayarak, onların beklentilerini yönetmelerine yardımcı olabilir. Bu durum ise denetim yoluyla nelerin başarılabilirliğine dair gerçekçi bir görüşe sahip olmalarına olanak sağlar ve paydaşların beklentileri ile denetçilerin gerçek rolü arasındaki uçurumu kapatmaya yardımcı olabilir (Jayasena, vd. 2017).

Paydaşların beklentilerini yönetmek, beklenti boşluğunu doldurmada denetçiler için kritik bir roldür. Denetçilerin, paydaşlarla aktif bir şekilde ilişki kurması ve sahip olabilecekleri herhangi bir yanlış anlama veya gerçekçi olmayan beklentiye ele alması gerekir. Denetçiler, gerçekçi beklentiler belirleyerek ve paydaşların denetim sürecine ilişkin anlayışlarını yöneterek, işlerinde güven ve itimat oluşturmaya yardımcı olabilirler (Akther ve Xu, 2020). Bu husus denetim mesleğinin güvenilirliğini sürdürmek ve paydaşların denetimlerin değeri ve sınırlamaları hakkında gerçekçi bir anlayışa sahip olmalarını sağlamak için özellikle önemlidir. Paydaşların beklentilerini aktif bir şekilde yöneterek, denetçiler beklenti boşluğunu doldurmada ve rol ve sorumluluklarının daha iyi anlaşılmasını teşvik etmede hayati bir rol oynayabilir.

4.2. Denetim kalitesini artırmada denetçilerin rolü

Beklenti boşluğunu doldurmada denetçilerin kilit rollerinden birisi de kapsamlı ve bağımsız denetimler yapmaktır. Kapsamlı denetimler gerçekleştirerek denetçiler, paydaşlara sunulan finansal bilgilerin doğru ve güvenilir olduğuna dair güvence sağlar (Olojede, vd. 2020). Bu durum kullanıcıların beklentilerini gerçek denetim sonuçlarıyla uyumlu hale getirerek beklenti boşluğunu kapatmaya yardımcı olur.

Denetim kalitesinin artırılmasında denetçilerin bir diğer önemli rolü de mesleki şüphecilik uygulamalarıdır. Mesleki şüphecilik, sorgulayıcı bir zihniyet sürdürmeyi ve denetim sürecinde elde edilen kanıt ve bilgileri eleştirel bir şekilde değerlendirmeyi içerir (Stone, 2019). Denetçiler mesleki şüphecilik uygulayarak sektörü, iş kollarını ve potansiyel riskleri daha iyi anlayabilir, böylece değerlendirmelerinin kalitesini artırabilir ve beklenti boşluğunu azaltabilir (Glover ve Prawitt, 2014). Bu durum denetçilerin çalışmalarına nesnellik ve bütünlük içinde yaklaşmalarını sağlamaya yardımcı olur ve sonuç olarak denetim sürecinin güvenilirliğini artırır.

Denetçiler ayrıca, gelişmiş denetim teknikleri ve teknolojisinden yararlanarak beklenti boşluğunu kapatmada çok önemli bir rol oynamaktadır. Bilgisayar Destekli Denetim Teknikleri (BDDT) ve diğer teknolojik araçların kullanılması, denetçilerin büyük hacimli verileri analiz etmesine, kalıpları belirlemesine ve olası hataları veya usulsüzlükleri tespit etmesine olanak tanır (Kamau, 2022). Denetçiler, teknolojiden yararlanarak denetimlerinin verimliliğini ve etkinliğini artırabilir. Bu durum denetim sürecine ve sunulan finansal bilgilere daha yüksek düzeyde güven sağlayarak beklenti boşluğunu gidermeye yardımcı olur (Kamau, 2022).

4.3. Denetçilerin şeffaflığı ve hesap verebilirliği geliştirmedeki rolü

Denetçilerin kilit rollerinden biri de muhasebe standartları ve düzenlemelerine uyumu sağlamaktır. Denetçiler, mali tabloların incelenmesinden ve bunların geçerli muhasebe ilke ve

standartlarına göre hazırlanmasından sorumludur. Bu, finansal raporlamada şeffaflığı ve hesap verebilirliği geliştirmeye yardımcı olur. Denetçiler, mali kayıtların ve işlemlerin kapsamlı bir incelemesini yaparak, belirlenmiş standartlardan herhangi bir sapmayı belirleyebilir ve düzeltici eylemler için önerilerde bulunabilir. Bu durum mali tabloların kuruluşun gerçek mali durumunu yansıtacak şekilde hazırlanmasını sağlayarak beklenti boşluğunu kapatmaya yardımcı olabilir (Olojede, vd. 2020).

Denetçilerin bir diğer önemli rolü de finansal raporlamadaki hile ve yanlışlıkları tespit etmek ve önlemektir. Denetçiler, finansal verileri analiz etmek ve potansiyel dolandırıcılık veya yanlış beyanlara işaret edebilecek herhangi bir usulsüzlük veya tutarsızlığı belirlemek için eğitilirler (Saladrigues ve Grañó, 2014). Nesnel ve bağımsız bakış açıları, paydaşlara mali tabloların önemli yanlışlık içermediği konusunda güvence vererek, mali bilgilerin güvenilirliğini ve doğruluğunu değerlendirmelerine olanak tanır (Delarue, 2020). Denetçiler, hileli faaliyetleri veya hataları ortaya çıkararak, finansal raporlamanın bütünlüğünü korumada ve paydaşların kuruluşa olan güvenini artırmada çok önemli bir rol oynarlar (Akther ve Xu, 2020).

Ayrıca denetçiler, paydaşlara güvenilir ve doğru finansal bilgi sağlamada hayati bir rol oynamaktadır. Yatırımcılar, alacaklılar ve düzenleyiciler gibi paydaşlar, bilinçli kararlar almak için denetlenmiş mali tablolara güvenirlirler (Kamau, 2022). Denetçiler, mali tabloların doğruluğu ve güvenilirliği hakkında bağımsız bir görüş sunarak paydaşlara sunulan bilgilerin doğruluğu konusunda güven verir. Bu husus sağlanan finansal bilgilerin güvenilir olmasını ve karar alma amaçları için kullanılabilmesini sağlayarak beklenti boşluğunu kapatmaya yardımcı olur (Akther ve Xu, 2020). Denetçilerin mali bilgiler konusunda güvence sağlamadaki rolü, kuruluşların genel şeffaflığına ve hesap verebilirliğine katkıda bulunur.

4.4. Etik davranışı teşvik etmede denetçilerin rolü

Denetçiler, mesleki etik ve dürüstlüğü destekleyerek kuruluşlar içinde etik davranışın teşvik edilmesinde çok önemli bir rol oynarlar. Denetçilerin bağımsızlık, tarafsızlık ve gizlilik gibi ilkeleri içeren etik kurallara bağlı kalmaları beklenir. Denetçiler, bu etik yönergeleri izleyerek, çalışmalarının dürüst bir şekilde yürütülmesini ve paydaşlara doğru ve tarafsız bilgi sağlanmasını sağlayabilir (Olojede, vd. 2020). Bu etik davranış taahhüdü, yalnızca denetçilerin güvenilirliğini artırmakla kalmaz, aynı zamanda finansal raporlama sürecine duyulan güveni de artırır.

Denetçiler, mesleki etiği desteklemenin yanı sıra potansiyel çıkar çatışmalarını belirleme ve ele alma konusunda da çok önemli rol oynarlar. Çıkar çatışmaları, denetçilerin denetledikleri kuruluşlarla bağımsızlık ve nesnelliklerinden ödün verebilecek kişisel veya mali ilişkileri olduğunda ortaya çıkabilir (Akther ve Xu, 2020). Olası çıkar çatışmalarını ifşa etmek ve bunları azaltmak için uygun önlemleri almak denetçilerin sorumluluğundadır. Denetçiler bunu yaparak, yargılarının ve görüşlerinin dış etkenlerden etkilenmemesini ve paydaşlara tarafsız ve güvenilir bilgi sağlamasını sağlayabilir (KPMG AU, 2020). Bağımsızlık ve nesnellığe olan bu bağlılık, beklenti boşluğunu kapatmak ve halkın güvenini sürdürmek için esastır.

Ayrıca denetçiler, şirketler içinde bir etik davranış kültürünü teşvik etme fırsatına sahiptir. İç kontrollerin nasıl iyileştirileceği ve etik uygulamaların nasıl geliştirileceği konusunda yönetime rehberlik ve tavsiyeler sağlayabilirler. Denetçiler ayrıca bir kuruluş içindeki etik politikaları ve uygulamalarındaki boşlukları belirlemek için etik denetimleri yapabilir (Yusuf, 2022). Denetçiler, etik davranışı teşvik ederek, kuruluşların genel performansları ve sürdürülebilirlikleri üzerinde olumlu bir etkisi olabilecek dürüstlük ve hesap verebilirlik konusunda bir itibar oluşturmalarına yardımcı olabilir (Munter, 2022).

4.5. İç kontrollerin değerlendirilmesinde denetçilerin rolü

Denetçilerin kilit rollerinden biri, bir organizasyon içindeki iç kontrol sistemlerinin etkinliğini değerlendirmektir. Kapsamlı değerlendirmeler yaparak, denetçiler bir kuruluşun iç kontrollerinin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin değerli içgörüler sağlayabilir ve böylece beklenen ile fiilen yürürlükte olan arasındaki beklenti boşluğunu kapatabilir.

Denetçiler, iç kontrolleri değerlendirmenin yanı sıra, zayıf yönleri belirlemede ve iyileştirmeler önermede çok önemli bir rol oynarlar. Uzmanlıkları ve deneyimleri sayesinde denetçiler, iç kontrollerin eksik veya etkisiz olabileceği alanları tam olarak belirleyebilirler. Daha sonra, kuruluşun daha verimli ve etkili bir şekilde çalışmasını sağlayarak bu kontrollerin nasıl güçlendirileceğine dair tavsiyeler ve rehberlik sağlayabilirler (Kamau, 2022). Denetçiler, zayıflıkları aktif bir şekilde belirleyerek ve ele alarak, iç kontrollerin sağlam ve riskleri azaltabilecek kapasitede olmasını sağlayarak beklenti boşluğunu kapatmaya yardımcı olabilir.

4.6. Denetçilerin risk değerlendirmesi ve yönetiminde rolü

Beklenti boşluğunu doldurmada denetçilerin kilit rollerinden biri, finansal ve operasyonel riskleri belirlemek ve değerlendirmektir. Denetçiler, finansal bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini etkileyebilecek potansiyel riskleri belirlemek için bir kuruluşun finansal tablolarını, iç kontrollerini ve iş süreçlerini analiz etme uzmanlığına sahiptir (Hall, 2022). Kapsamlı bir risk değerlendirmesi yaparak denetçiler, kuruluşun karşı karşıya olduğu potansiyel riskler hakkında yönetime ve paydaşlara değerli bilgiler sağlayabilir. Bu, denetim sürecinde ilgili tüm risklerin dikkate alınmasını sağlayarak beklenti boşluğunu kapatmaya yardımcı olabilir (Kamau, 2022).

Denetçiler ayrıca risk azaltma stratejileri önermede çok önemli bir rol oynarlar. Riskler belirlendikten ve değerlendirildikten sonra, denetçiler bu risklerin nasıl etkili bir şekilde yönetileceği ve azaltılacağı konusunda tavsiyelerde bulunabilirler (Hall, 2022). Bu, iç kontroller için iyileştirmeler önermeyi, yeni politikalar ve prosedürler uygulamayı veya yüksek riskli alanlarda ek denetimler yapmayı içerebilir (Akther ve Xu, 2020). Denetçiler bu tavsiyeleri sağlayarak, kuruluşların risk yönetimi uygulamalarını geliştirmelerine ve paydaş beklentilerini kuruluşun riskleri yönetmek için aldığı önlemlerle uyumlu hale getirerek beklenti boşluğunu kapatmasına yardımcı olabilir (Kamau, 2022).

Denetçiler, risk azaltma stratejilerini belirlemeye ve tavsiye etmeye ek olarak, genel risk yönetimi sürecinin geliştirilmesine de katkıda bulunabilir. Yine denetçiler, denetim prosedürleri ve değerlendirmeleri aracılığıyla bir kuruluşun risk yönetimi uygulamalarının etkinliğinin bağımsız ve objektif bir değerlendirmesini sağlayabilir. Bu değerlendirme, paydaşların kuruluşun riskleri belirleme, değerlendirme ve azaltma becerisine güven duymasına yardımcı olabilir ve böylece beklenti boşluğunu kapatabilir (Olojede, vd. 2020). Denetçiler, finansal bilgilerin güvenilirliği ve risk yönetimi uygulamalarının etkinliği konusunda güvence sağlayarak, denetim sürecinde güven ve itimat inşa etmede kritik bir rol oynayabilir (Kamau, 2022).

4.7. Güvence ve güvenilirlik sağlamada denetçilerin rolü

Beklenti açığını kapatmada denetçilerin rolü, finansal tablolara güvence ve güvenilirlik sağlamada önemlidir. Denetçiler, mali tablolar hakkında profesyonel görüşlerini vererek, paydaşlara kuruluşun mali durumu ve performansı hakkında objektif bir değerlendirme sağlarlar. Bu bağımsız görüş, sunulan mali bilgilere güvenilirlik katar ve paydaşların beklentileri ile kuruluşun mali durumunun gerçek durumu arasındaki uçurumu kapatmaya yardımcı olabilir. Kapsamlı ve tarafsız denetimler gerçekleştirerek denetçiler, paydaşlara kuruluşun mali tablolarının güvenilir bir şekilde değerlendirilmesini sağlar ve böylece mali raporlama sürecinin doğruluğuna ve şeffaflığına duyulan güveni artırır (Kamau, 2022). Denetçilere olan bu güven, beklenti boşluğunu kapatmaya yardımcı olur ve paydaşların sağlanan finansal bilgilere güven duymasını sağlar.

Denetçiler ayrıca kuruluşların ve paydaşlarının güvenilirliğinin artırılmasına da katkıda bulunur. Denetimin kattığı güvenilirlik, mali tablolarda sunulan bilgilerin kalitesini güçlendirir (Olojede, vd. 2020). Denetçiler, bir kuruluşun mali durumunun bağımsız ve objektif bir değerlendirmesini sağladığında, mali bilgilerin güvenilirliğini ve doğruluğunu artırır (Akther ve Xu, 2020). Bu da şeffaflık ve hesap verebilirlik taahhüdünü gösterdiği için kuruluşun ve paydaşlarının güvenilirliğini artırır. Güvence ve güvenilirlik sağlama rolleri aracılığıyla beklenti boşluğunu kapatan denetçiler, finansal raporlamanın bütünlüğünün sağlanmasında ve paydaş güveninin sürdürülmesinde hayati bir rol oynarlar.

4.8. Kurumsal yönetişimi teşvik etmede denetçilerin rolü

Denetçiler, kuruluşlar içindeki kurumsal yönetim yapılarının etkinliğini değerlendirerek kurumsal yönetişimi teşvik etmede çok önemli bir rol oynarlar. Yerleşik yönetim standartlarına uygun olduklarından emin olmak için iç kontrol sistemlerinin, risk yönetimi süreçlerinin ve etik uygulamalarının tasarımını ve uygulamasını değerlendirirler (Olojede, vd. 2020). Kapsamlı denetimler yaparak, denetçiler kurumsal yönetimdeki herhangi bir zayıflığı veya boşluğu belirleyebilir ve iyileştirme için önerilerde bulunabilirler. Bu husus kuruluşların yönetim uygulamalarını geliştirmelerine ve bunları endüstrinin en iyi uygulamalarıyla uyumlu hale getirmelerine yardımcı olarak artan şeffaflık ve hesap verebilirliğe yol açabilir.

Denetçiler, denetimleri aracılığıyla bir kuruluşun operasyonları, riskleri ve kontrol mekanizmaları hakkında içgörü kazanırlar. Yönetişim uygulamalarının güçlendirilebileceği alanları belirleyebilirler ve bu uygulamaların etkinliğini artırmak için önerilerde bulunabilirler (Fijabi, 2020). Denetçiler, yönetim yapılarının nasıl iyileştirileceğine dair rehberlik sağlayarak, kuruluşların uygulamalarını paydaşların ve düzenleyici makamların beklentileriyle uyumlu hale getirmesine yardımcı olur (AICPA, 1993). Bu da beklenti boşluğunun azaltılmasına ve kuruluşların sorumlu ve etik bir şekilde çalışmasının sağlanmasına katkıda bulunabilir (Dando ve Swift, 2003).

4.9. Denetçilerin beklentileri karşılama zorlukları

Denetçilerin beklentileri karşılama zorluklarından biri ticari işlemlerin ve finansal araçların karmaşıklığıdır. Ticari işlemler daha karmaşık hale geldikçe ve finansal araçlar geliştikçe, denetçilerin ilgili riskleri etkin bir şekilde değerlendirebilmeleri için bu karmaşıklıklar hakkında derin bir anlayışa sahip olmaları gerekmektedir (Deepal ve Jayamaha, 2022). Özellikle karmaşık finansal ortamlarda denetçiler kendilerine yüklenen yüksek beklentileri karşılama zorlukları yaşayabilirler.

Bilgi ve kanıtlara sınırlı erişim, denetçilerin beklentileri karşılama zorluklarından bir diğer zorluktur. Denetçiler, görüşlerini ve sonuçlarını oluşturmak için denetlenen şirket tarafından sağlanan bilgi ve kanıtlara güvenirlirler. Ancak, denetçilerin değerlendirmelerini desteklemek için gerekli bilgileri veya kanıtları elde etmede zorluklarla karşılaşmaları durumları olabilir (AICPA, 1993). Bunun nedeni eksik veya yanlış kayıtlar, iş birliği yapmayan yönetim veya mahremiyet ve gizlilik düzenlemelerinin getirdiği sınırlamalar gibi faktörler olabilir. Önemli bilgilere erişememe, denetçilerin kendilerine yüklenen beklentileri tam olarak karşılama yeteneğini engelleyerek potansiyel bir beklenti boşluğuna yol açabilir.

Uyumluluğu denetim verimliliği ile dengelemek, denetçiler için sürekli bir zorluktur. Denetim standartları ve düzenlemeleri, denetçilerin mali tabloların güvenilirliğini ve doğruluğunu sağlamak için belirli prosedürlere ve yönergelere uymasını gerektirir (AICPA, 1993). Ancak, daha verimli ve uygun maliyetli denetimlere yönelik talep, bazen eksiksizlik ve uyumluluk ihtiyacıyla çatışabilir. Denetçiler, denetimleri sıkı son tarihler ve sınırlı kaynaklar içinde tamamlama baskısıyla karşı karşıya kalabilir, bu da prosedürlerinin kapsamını etkileyebilir ve potansiyel olarak işlerinin kalitesini tehlikeye atabilir (Kamau, 2022). Uyum ve verimlilik arasında bir denge kurmak, denetçilerin beklentileri etkili bir şekilde karşılması ve halkın denetim mesleğine olan güvenini sürdürmesi için çok önemlidir.

SONUÇ

Denetim beklentisi boşluğu, denetçilerin yasal rolü ile denetçilerin nelerden sorumlu olması gerektiğine ilişkin halkın beklentileri arasındaki kopukluğu ifade eder. Denetim beklenti boşluğu finansal raporlamada güven eksikliğine yol açabilir ve denetlenen finansal tabloların güvenilirliğini olumsuz etkileyebilir. Finansal piyasaların bütünlüğünü ve şeffaflığını sağlamak için, bu boşluğu kapatmak ve denetçilerin ve kamuoyunun beklentilerini uyumlu hale getirmek çok önemlidir.

Denetim beklentisi açığını kapatmak, denetçiler, düzenleyiciler, finansal tablo kullanıcıları ve diğer paydaşlar arasında sürekli iş birliği ve diyalog gerektirir. Beklentileri yönetmek ve uyumlu hale getirmek için net iletişim kanalları oluşturmak esastır. Denetçilerin rolünün ve

sınırlamalarının daha iyi anlaşılmasını sağlamak için halk arasında finansal okuryazarlığı artırmak için çaba gösterilmelidir. Ayrıca, düzenleyiciler, gerçekçi beklentiler belirlemede ve denetçilere ve mali tablo kullanıcılarına rehberlik sağlamada çok önemli bir rol oynamaktadır. İşbirlikçi bir ortamı teşvik ederek ve tüm paydaşların endişelerini ve beklentilerini ele alarak, denetim beklenti boşluğunu daraltmak ve finansal raporlamaya olan güveni ve güveni güçlendirmek mümkündür.

Denetçiler, denetimdeki beklenti boşluğunu kapatmada çok önemli bir rol oynamaktadır. Denetimlerin sınırlamalarını ileterek ve paydaşları denetim süreci hakkında eğiterek gerçekçi beklentiler belirleme sorumluluğuna sahiptirler. Denetçiler ayrıca kapsamlı ve bağımsız denetimler gerçekleştirerek, mesleki şüphecilik uygulayarak ve gelişmiş denetim teknikleri ve teknolojisinden yararlanarak denetim kalitesini artırabilir. Ayrıca denetçiler, muhasebe standartlarına ve mevzuata uyumu sağlayarak, hile ve yanlış beyanları tespit edip önleyerek, güvenilir ve doğru finansal bilgiler sağlayarak şeffaflığa ve hesap verebilirliğe katkıda bulunurlar. Ayrıca mesleki etik ve dürüstlüğü destekleyerek, potansiyel çıkar çatışmalarını tanımlayıp ele alarak ve kuruluşlar içinde bir etik davranış kültürünü teşvik ederek etik davranışı teşvik edebilirler. Ayrıca denetçiler iç kontrolleri ve riskleri değerlendirir, güvence ve güvenilirlik sağlar ve kurumsal yönetişimi teşvik eder.

Ancak denetçiler, muhasebe standartlarındaki değişikliklere ve teknolojik gelişmelere ayak uydurmak ve finansal işlemlerin artan karmaşıklığını ele almak gibi sorumluluklarını yerine getirirken zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorluklar, paydaşların beklentilerini karşılamak için sürekli mesleki gelişime ve gelişmiş denetim tekniklerinin benimsenmesine olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

İleriye bakıldığında, denetim mesleğinin beklenti boşluğunu doldurmada gelecekte zorluklarla karşılaşması muhtemeldir. Yapay zeka ve veri analitiğinin kullanımı gibi teknolojik gelişmeler, denetim sürecinde devrim yaratacaktır. Denetçilerin bu değişikliklere uyum sağlamaları ve denetimlerinde bu teknolojileri etkin bir şekilde kullanmak için gerekli becerileri edinmeleri gerekecektir. Geleneksel denetimlerden dijital denetimlere bir paradigma kayması, denetim beklenti açığının yeni alanlarını ortaya çıkarabilir. Bu nedenle, bu değişikliklere uyum sağlanması ve teknolojik gelişmelerin denetim beklenti boşluğunu genişletmemesi için denetçiler, düzenleyiciler ve diğer paydaşlar arasında devam eden diyalog ve iş birliği oluşturulması gerekmektedir.

Denetim beklenti boşluğu birçok faktöre bağlı olarak ortaya çıkan karmaşık bir konudur. Denetçiler, paydaşlar, düzenleyiciler ve medyanın hepsinin bu boşluğu kapatmada oynayacağı bir rol vardır. Denetçiler, çalışmalarının sınırlarını bildirmek ve sürekli eğitim ve öğretimle meşgul olmak için daha fazla sorumluluk almalıdır. Paydaşlar, denetim süreci hakkında kendilerini eğitmeli ve gerektiğinde açıklama istemelidir. Düzenleyiciler, yasa ve yönetmeliklerin profesyonel denetim standartlarıyla uyumlu olmasını sağlamalı ve daha net rehberlik sağlamalıdır. Medya, denetim konularında daha dengeli habercilik sağlamalıdır. Birlikte çalışarak ve denetim mesleğinin daha iyi anlaşılmasını teşvik ederek, denetim beklentisi boşluğu azaltılabilir, bu da daha gerçekçi beklentilere ve denetim sürecine olan güvenin artmasına yol açar.

KAYNAKÇA

- AICPA. (1993). The expectation gap standards: progress, implementation issues, research opportunities. *Proceedings of the Expectations Gap Roundtable in Charleston, SC, 11-12 May*.
- Akther, T., & Xu, F. (2020). Existence of the audit expectation gap and its impact on stakeholders' confidence: the moderating role of the financial reporting council. *International Journal of Financial Studies*, 8(1), 1-25.
- Alaraji, F. A. A. S. (2017). The role and impact of corporate governance on narrowing the expectations gap between the external auditor and the financial community (A Practical Study Of A Sample Of External Audit Offices And Companies Invested In Iraq)(Case Study In Iraq). *American Scientific Research Journal for Engineering, Technology, and Sciences*, 33(1), 305-327.

- Boterenbrood, R. (2017). The audit expectation gap between companies and their auditors: an exploratory study. *Global Business Review*,18(5), 1124-1133.
- Brennan, N. (2006). Boards of directors and firm performance: is there an expectations gap?. *Corporate Governance: An International Review*, 14(6), 577-593.
- Cohen, J., Ding, Y., Lesage, C., & Stolowy, H. (2017). Media bias and the persistence of the expectation gap: an analysis of press articles on corporate fraud. *Journal of Business Ethics*, 144, 637-659.
- Dando, N., & Swift, T. (2003). Transparency and assurance minding the credibility gap. *Journal of Business Ethics*,44, 195-200.
- Deepal, A.G. & Jayamaha, A. (2022), Audit expectation gap: a comprehensive literature review, *Asian Journal of Accounting Research*, 7(3) 308-319
- Delarue, M.L. (2020), Preventing and detecting fraud: how to strengthen the roles of companies, auditors and regulators, https://www.ey.com/en_us/assurance/preventing-and-detecting-fraud-how-to-strengthen-the-roles-of-companies-auditors-and-regulators., 12.07.2023
- Erdoğan, S. (2018). *Denetim Beklenti Boşluğu ve Türkiye’de Denetim Beklenti Boşluğu Varlığının İncelenmesi*. Şirnak Üniversitesi Yayınları
- Fijabi, L. K. (2020). Corporate governance and auditors’ expectation. *CALEB International Journal of Development Studies*, 3(2), 165-192
- Fotoh, L. E., & Lorentzon, J. I. (2020). Citical issues of the audit expectation gap in the era of audit digitalisation. <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/server/api/core/bitstreams/594a6564-5232-4c41-b2ef-ec2b884b39ca/content.>, 09.07.2023
- Fotoh, L. E., & Lorentzon, J. I. (2023). Audit digitalization and its consequences on the audit expectation gap: a critical perspective. *Accounting Horizons*, 37(1), 43-69.
- Franzel, J. M. (2016). Audit expectations gap: a framework for regulatory analysis. https://pcaobus.org/news-events/speeches/speech-detail/audit-expectations-gap-a-framework-for-regulatory-analysis_640., 09.07.2023
- Glover, S. M., & Prawitt, D. F. (2014). Enhancing auditor professional skepticism: the professional skepticism continuum. *Current Issues in Auditing*, 8(2), 1-10.
- GoCardless (2020) What is the expectation gap in auditing? [https://gocardless.com/en-us/guides/posts/what-is-expectation-gap/.](https://gocardless.com/en-us/guides/posts/what-is-expectation-gap/), 10.07.2023
- Hall, J.J. (2022) Defining the auditor’s role in the risk-audit relationship <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/defining-the-auditors-role-in-the-risk-audit-relationship.>, 12.07.2023
- Heltzer, W. & Mindak, M (2022) Revisiting the Audit Expectations Gap [https://clsbluesky.law.columbia.edu/2022/07/25/revisiting-the-audit-expectations-gap/.](https://clsbluesky.law.columbia.edu/2022/07/25/revisiting-the-audit-expectations-gap/), 10.07.2023
- Hoogwerf, H.B. (2019) Misconceptions about the roles and responsibilities of the auditor, <https://www.bizcommunity.com/Article/196/511/197676.html.>,10.07.2023
- Humphrey, C., Moizer, P., & Turley, S. (1992). The audit expectations gap—plus ca change, plus c'est la meme chose? *Critical Perspectives on Accounting*, 3(2), 137-161.
- Jayasena, S., Ajward, R., & Dissabandara, H. (2017). The audit expectations gap and the role of audit education: evidence from Sri Lanka. *Vidyodaya Journal of Management*,3(1), 01-26.
- Kamau, C. G. (2022). Considerations for bridging the audit expectation gap: a desk review. *African Journal of Commercial Studies*, 1(1), 1-8.

- Kamau, C. G., Kavure, B. M., & Lokuta, J. E. (2023). Audit expectation gap in kenya: literature review of causes and remedies. *East African Finance Journal*, 2(1), 25-31.
- Koh, H. C., & Woo, E. S. (1998). The expectation gap in auditing. *Managerial Auditing Journal*, 13(3), 147-154.
- KPMG AU (2020). Innovation Trends 2020. Retrieved <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/au/pdf/2020/digital-innovation-trends-survey-2020.pdf>, 10.07.2023
- Kumari, J. S., & Ajward, R. (2023). Whether The Audit Expectation-Performance Gap Is Expanding Amid Changes In Audit Landscape? New Evidence From An Emerging Economy. *Asian Journal of Accounting Research*, 8(1), 53-65.
- Mansur, H., & Tangl, A. (2018). How To Bridge The Audit Expectation Gap?. *Journal of Social Sciences (COES&RJ-JSS)*, 7(2), 61-73
- McEnroe, J. E., & Martens, S. C. (2001). Auditors' And Investors' Perceptions Of The "Expectation Gap". *Accounting Horizons*, 15(4), 345-358.
- Munter, P. (2022) The critical importance of the general standard of auditor independence and an ethical culture for the accounting profession, <https://www.sec.gov/news/statement/munter-20220608>, 12.07.2023
- Nyor, T., Orshi, T. S., & Joseph, B. H. (2016). Narrowing audit expectation gap through corporate governance. 2016 ICAN, 247.
- O'Connor, S. M. (2006). Strengthening auditor independence: reestablishing audits as control and premium signaling mechanisms. *Washington Law Review*, 81(3), 525-594.
- Okafor, C., & Otor, J. I. (2013). Narrowing the expectation gap in auditing: the role of the auditing profession. *Research Journal Of Finance And Accounting*, 4(2), 43-52.
- Olagunju, A., & Leyira, M. C. (2012). Audit expectation gap: perspectives of auditors and audited account users. *International Journal of Development and Management Review*, 7(1). 197-215
- Olojede, P., Erin, O., Asiriwa, O., & Usman, M. (2020). Audit expectation gap: an empirical analysis. *Future Business Journal*, 6(1), 1-12
- Pandit, G. M., & Baker, C. R. (2021). Historical development of the standard audit report in the us: form, scope, and renewed attention to fraud detection. *Accounting Historians Journal*, 48(1), 31-45.
- Quick, R. (2020). The audit expectation gap: a review of the academic literature. *Maandblad Voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, 94(1/2), 5-25
- Ruhnke, K., & Schmidt, M. (2014). The audit expectation gap: existence, causes, and the impact of changes. *Accounting and Business Research*, 44(5), 572-601.
- Saladrigues, R., & Grañó, M. (2014). Audit expectation gap: fraud detection and other factors. *European Accounting and Management Review*, 1(1).
- Salehi, M., Mansoury, A., & Azary, Z. (2009). Audit independence and expectation gap: empirical evidences from Iran. *International Journal of Economics and Finance*, 1(1), 165-174.
- Shbeilat, M., Abdel-Qader, W., & Ross, D. (2017). The audit expectation gap: does accountability matter? *In Proceedings of ISERD International Conference, Stockholm, Sweden* (pp. 7-16).
- Stone, D. (2019), Professional skepticism and why it matters to audit stakeholders, <https://www.berrydunn.com/news-detail/professional-skepticism-and-why-it-matters-to-audit-stakeholders>, 12.07.2023

Stevenson, M. (2019) Can auditors close the great expectation gap for good? <https://www.cpacanada.ca/en/news/pivot-magazine/2019-01-02-expectation-gap-roundtable>.,10.07.2023

Yıldız, E., Cengiz, S. & Bulut, E. (2017). Independent auditing expectation gap: a research on Turkey. *Journal Of Accounting and Taxation Studies*, 10(3), 331-365.

Yıldız, E. ve Bulut, E. (2017). Denetimde beklenti boşluğu. *Sayıştay Dergisi*, (105), 41-68.

Yusuf, M. (2022), Building a better auditor: closing the expectation gap, <https://Internalauditor.Theiia.Org/En/Voices/2022/Building-A-Better-Auditor-Closing-The-Expectation-Gap/>., 10.07.2023

EXTENDED ABSTRACT**GENİŞLETİLMİŞ ÖZET****AUDIT EXPECTATION GAP; CAUSES, CONSEQUENCES, AND THE ROLE OF AUDITORS IN CLOSING THE GAP**

Introduction and Research Purpose: The purpose of this research is to examine the audit expectation gap, which refers to the disparity between the public's expectations of auditors and the actual performance of auditors. The study aims to analyze the factors contributing to this gap, evaluate the efforts made to bridge it and emphasize the crucial role of auditors in corporate governance, fraud detection, and stakeholder confidence building. Additionally, the challenges auditors face, and the initiatives taken to address these challenges will be discussed. The findings of this research will be valuable for auditors, regulators, policymakers, and other auditing professionals, with the ultimate goal of improving auditing practices, strengthening public trust, and promoting transparency in financial reporting.

Literature Review: The literature on the audit expectation gap highlights several key factors contributing to its existence, including a need for more understanding of the audit process, high expectations placed on auditors, and the limited scope of auditing standards and regulations. Efforts to bridge this gap have focused on the introduction of International Standards on Auditing, improvements in auditing practices and techniques, and changes in the regulatory environment. Additionally, auditors play a crucial role in corporate governance, fraud detection, and stakeholder confidence building. Challenges faced by auditors include the complexity of business transactions, limited access to information and evidence, and the need to balance audit efficiency with compliance. To address the audit expectation gap, initiatives involve improving audit education and training, strengthening auditing standards and regulations, and enhancing communication and transparency between auditors and stakeholders.

Methodology and Findings: This study employed a conceptual review methodology to examine the audit expectation gap and its contributing factors. The findings revealed that the gap arises from a need for more understanding of the audit process, high expectations placed on auditors, and the limited scope of auditing standards and regulations. Efforts to bridge the gap include the introduction of International Standards on Auditing, improving auditing practices and techniques, and changes in the regulatory environment. Auditors are critical in corporate governance, fraud detection, and stakeholder confidence building. However, they face challenges such as complex business transactions, limited access to information, and the need to balance audit efficiency with compliance. To address the expectation gap, initiatives focus on enhancing audit education and training, strengthening auditing standards and regulations, and improving communication and transparency between auditors and stakeholders.

Conclusions and Recommendation: In conclusion, the audit expectation gap is a complex issue influenced by a lack of understanding, high expectations, and limited standards and regulations. Efforts to bridge this gap involve the introduction of International Standards on Auditing, improving auditing practices, and changes in the regulatory environment. Auditors play a crucial role in corporate governance and financial reporting, but they face challenges in navigating complex transactions and balancing efficiency with compliance. To address the expectation gap, it is recommended to focus on improving education and training, strengthening standards and regulations, and enhancing communication and transparency. By implementing these measures, the audit profession can work towards narrowing the expectation gap, enhancing public trust, and promoting the integrity of financial reporting. Additionally, bridging the audit expectation gap is crucial for maintaining public trust and confidence in auditing. By continuously improving education and training, strengthening standards and regulations, and fostering open communication and transparency, auditors can work towards narrowing this gap and ensuring the effectiveness and integrity of the audit process.

KATKI ORANI BEYANI VE ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ

Sorumlu Yazar <i>Responsible/Corresponding Author</i>	BOŞ BIRAKINIZ			
Makalenin Başlığı <i>Title of Manuscript</i>	Denetim Beklenti Boşluğu; Nedenleri, Sonuçları ve Boşluğun Kapatılmasında Denetçilerin Rolü			
Tarih <i>Date</i>	31.07.2023			
Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme vb.) <i>Manuscript Type (Research Article, Review etc.)</i>	Derleme			
Yazarların Listesi / List of Authors				
Sıra No	Adı-Soyadı <i>Name - Surname</i>	Katkı Oranı <i>Author Contributions</i>	Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Destek ve Teşekkür (Varsa) <i>Support and Acknowledgment</i>
1	Dr. Hasan Yalçın	%100	Yok	Yok